

İletişim Ve Dil: Yöntemler, Avrupa Dil Portföyü Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Sefa YÜCE

İnsan düşüncesinin kategorileri hiçbir zaman belirli bir biçimde sabitlenmez; aniden yapılır, bozulur ve yeniden yapılır, yere ve zamana göre değişir.

Durkheim

Abstract

With the beginning of globalization, countries have become interdependent politically, economically, and for military reasons. Rapid changes and developments in the world have made multilingualism more important, and countries, now, have more chance to know each other better. Turkey, which has a rich historical and cultural potential, has been organizing cultural cooperation programs with plenty of countries. Grand Student Project is one of those many programs This article deals with teaching of Turkish to foreigners from different view points and it is also emphasized that new trends are necessary for teaching languages.

Key words: Communication, mother tongue, multilingualism, European language portfolio, European language criteria, language passport, Erasmus, TÖMER.

Özet

Küreselleşme ile birlikte ülkeler, siyasî, sosyal, ekonomik ve askerî açıdan birbirlerine bağımlı hale gelmişlerdir. Dünyadaki hızlı değişim ve gelişmeler çok dilliliği gündeme getirmiş, ulusların birbirini daha yakından tanıma imkanı doğmuştur. Zengin bir tarih ve kültür birikimine sahip Türkiye, pek çok ülke ile kültürel işbirliği programı uygulamaktadır. Büyük Öğrenci Projesi de bunlardan biridir. Bu makalede, Türkçenin yabancılara öğretilmesi hususu farklı açılardan ele alınarak, dil öğretiminde yeni açılımlar yapılması gerekliliği anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: İletişim, anadili, çok dillilik, Avrupa dil portföyü, Avrupa dil ölçeği, dil pasaportu, Erasmus, TÖMER

Giriş

İnsanlık büyük bir değişim yaşamaktadır. Bilgi toplumu ile insanlık, sanayi toplumundan, *mikro elektronik* ve *mikrobiyoloji* evrenine sıçrama yapmıştır. Bilişim teknolojisindeki gelişmeler toplumların yapısını derinden etkilemiştir. Artık bilgi herkesin ulaşabildiği bir araç haline gelince bir daha durdurulamayacak yeni bir dinamik yapı oluştu. Bu da iletişimi inanılmaz ölçüde kolaylaştırdı. Haberleşme teknolojisindeki gelişmeler, dünyadaki pek çok sektörün gelişmesinin öncüsü oldu.

İnsanoğlunun özellikle son yıllarda ulaştığı gelişme ve uğradığı değişim karmaşık gibi görünse de açıklanması üç ana değerlendirme noktasına bağlıdır. Bunlardan biri bilim ve teknolojiye ortaya çıkan gelişmeler ve bu gelişmelerin insana yansması, ikincisi toplum anlayışındaki gelişmeler, üçüncüsü ise bilim felsefesinde ortaya çıkan anlayış değişimleridir

(Yalçın, 2002:17). Bütün bu değişim ve gelişimler, dünyada *çok dilliliği* gündeme getirmiş, buna paralel olarak çok dilliliğin kültürel zenginliğin gelişimine katkı sağlayacağı görüşünü egemen kılmıştır.

İletişim ve dil

Canlı varlıklar kendi arasında bir iletişim kurar. Kişinin iletişim yeteneğini büyük ölçüde onun iletişim aracı olan dili kullanma becerisi belirler. Herhangi bir niyetin açığa vurulmasına, dolayısıyla bir zihinden başka bir zihne aktarılmasına yarayan bir işaretler sistemi olan dil, en önemli iletişim aracıdır. Dille iletişimde , iletişimin bir yönünü anlatma,öbür yönünü ise anlama oluşturur. Bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde büyük önem verilen anadili öğretiminin amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir (Tekin,1980:12). Anadili, onu konuşanın dil bilincini belirttiği gibi, çocukluk çağından başlayarak bir dil duygusu da yaratır. Anadili bilinç altında bu duyguya dayanır. Her anadilinde gizil bir güç saklıdır. Dil duygusu, aynı zamanda konuşma biçimi geleneklerine bağlı bulunduğu için birey, kendi anadiline uygun olanla olmayanı, çözümlenmeyi gerektirmeden söyleyebilir. Dilin bir sistemi olduğu ve topluluk arasında bir konuşma, yazışma, anlaşma aracı olarak kullanıldığı için, dil eğitiminin bu anlaşmayı ve dilin toplumsal görevini sektirmeden yapılması gerekir. Her dil kendi kuruluş düzeni,yapı dizim ve işleme sistemi ile bir düşünüş, anlatış ve anlayış kalıbıdır. Anadili topluluk bilincini yansıtan ulusal bir varlıktır. Bir ulusu tam olarak tanımak ve anlayabilmek için onun dilini de bilmek gerekir (Dilâçar,1978:10). Anadilini etkili kullanabilme hem birey hem de toplum açısından gereklidir. Anadili,birbiriyle sıkı sıkıya ilişkili olan şu dört etkinliğe dayanır: Dinleme,konuşma, okuma ,yazma.

Öğrenme ya da öğretme, bir iletişim işi olduğuna göre, okuduğunu ya da dinlediğini anlayamayan, bilgi, düşünce ve duygularını sözle ya da yazıyla anlatamayan bireyin hayatta başarısız olması çok güçlü bir ihtimaldir. Gerçekten de bugün, öğretim araçlarının çok gelişmiş olmasına karşın yine de, öğrenim büyük ölçüde okumaya dayanmaktadır. Bütün derslerin okumayı gerektirdiği göz önüne alınırsa, iyi okuyamayan ve okuduğunu tam olarak anlayamayan bir öğrencinin derslerde başarılı olması beklenemez (Tekin,1980:18).

Dil öğretimi

Düşünme yeteneğimiz, düşündüklerimizi anlatmamız bakımından dilden yararlanabilme yeteneğimizle sınırlanmıştır. Başkalarının düşünme güçlerini anlama yetimiz bizim dilden yararlanma yeteneğimiz ile sınırlıdır. Düşünce ile anlatım birbirine sıkı bağlarla bağlıdır ve dilbilimi gücü, gençlerin eğitiminde üstün bir yer tutmaktadır.

Dilbiliminin öğrenciyi okuduğu değişik bilim dallarında gelişim sağlamasından başka dilbilimi yeteneği öğrencinin kişiliğinin gelişmesi ve onun arkadaşlarıyla olan ilişkilerini de etkiler. Gitgide açıkça anlaşılmaktadır ki, öğrencinin bir konuyu anlama gücü bir kavramı formüle edebilme ve somuttan soyuta geçebilme yeteneğinin işidir. Bu iş de dilbilimi düzeyinin geniş ölçüde ürünüdür. O halde, dilin anlaşılması, düşüncenin anlaşılmasında da önemli rol oynar. İnsanlar kendi kişisel düşüncelerini anlatmak ve başkalarıyla paylaşmak isterler. Bunun için de dilden yararlanırlar. Günümüzde dil öğretimi anlayışının yenileştirilmesi zorunlu görülmekte ve bu konuda yapılmakta olan araştırmalar, birçok durumlarda ,doğrudan doğruya anadili uzmanlarını ilgilendirmektedir (Külebi,1994:35/36). Dil öğretiminin toplumun hedef ve ihtiyaçlarına göre belirlenmesinde izlenecek yol da yine bireylerin belirli bir düzeye getirilmesidir. Bireyin genel dil öğretimi içinde ulaştırılacağı düzeyin artık üzerinde anlaşma sağlanmış kavramlar arasında yer aldığını söyleyebiliriz. (Yalçın,2002:33)

Dil öğretiminin tarihçesi

Batı dünyasında XIX.yüzyılda yabancı diller denilince klâsik diller anlaşılırdı. Bu dillerle sadece okuduğunu anlamak, biraz da yazabilmek öğretilirdi. Gitgide yaşayan dilleri de öğretmek moda oldu. Okullar bu dilleri gramer yoluyla öğretmeye başladı. Sonuçta çoğu öğrenciler yabancı dili konuşmadan mezun oldular. Batıda işe yaramayan bu yabancı dil öğretimi 1920'lerde hemen hemen son buldu. Yabancı dil öğretimi, bizde, Tanzimat'la başladı; hâlâ devam ediyor. Birçok ülkede klâsik yabancı dil öğretimi bırakıldı. Yerine **yabancı dille doğrudan öğretim** metodu tercih edildi. Buna göre dersler öğrencinin anadilinde anlatılmayacak, her şey yabancı dille verilecekti. Öğrenci tümevarım mantığını kullanarak dersi takip edip öğrenecekti. Gramer dahi yabancı dille anlatılacaktı. Doğrudan yolla yabancı dil öğretim metodu Türkiye'de de uygulandı. Bu metodun Amerika 'da olduğu gibi bizde de başarısı sınırlı olmuştur.

Batıda eğitimciler, doğrudan öğrenim yöntemiyle öğrencilerin çoğuna bir yabancı dille konuşmanın öğretilmediğini görünce şaşılar. Eğitimciler hedeflerini küçülttüler. Bari yabancı dilde anlayarak okumayı, biraz da yazmayı öğretilim dediler ve karma bir metot buldular. Ancak bunun da başarısı parlak olmamıştır. Dilbilim uzmanlarından yararlanılarak her dilin kendine özgü temel sesleri araştırıldı. Her dilin gerçekten konuşulduğu şekliyle işlerlik kuralları bulundu. Geçmişte olduğu gibi yabancı dil öğretimindeki hedefler değişmemiştir.

- 1.Yabancı dilde konuşan birisini anlamak,
- 2.Yabancı dilde doğru dürüst konuşmak,
- 3.Yabancı dilde yazılmış bir yazıyı okuyup anlamak,
- 4.Yabancı dilde yabancı dil bilenlerce anlaşılacak şekilde yazabilmek,
- 5.O yabancı dili konuşan milletin kültür ve gelenekleri hakkında az çok fikir sahibi olmak (Türkkan,1997:227/229).

Yabancı dil öğretiminde yöntemler

- a. Dil bilgisi-çeviri yöntemi: Eski yöntemlerden biridir. Pek çok dile uygulanmıştır. Bugün de etkin olarak kullanılıyor. Gramer ağırlıklı çeviri esasına dayanıyor. Çok eskiden beri yabancı dil öğretiminde çeviriyi, bir öğretim aracı kabul edebiliriz. Zira çeviri işleminde iki dilin değişik alanlarla ilgili anlatım biçimlerinin en etkin bir şekilde kullanılması ve bunların birbirlerine aktarılması söz konusudur. Buna bağlı olarak iki dilin kullanılmasını esas alan, çeviri etkinliği yabancı dil öğretiminde bir araç olarak büyük bir önem taşımaktadır. Çeviri dersinin işlenişinde aşağıdaki adımlar izlenmekte:

Kaynak metin, sözcük, söz dizimi, anlam, iletişimdeki değeri (Aktaş,1996:203/206).

- b. Doğal yöntem: Çeviri yönteminden farklı olarak, yazı dili yerine konuşma dili öğretilir. Bu yöntemde ses bilgisi dil öğrenen için büyük önem taşımaktadır. Seslerin doğru algılanması, yanlış telaffuz alışkanlıklarının terk edilmesi gerekir. Bu yöntemde öğrencilerin ve dil öğrenen adayların yazma becerileri gelişmemektedir.
- c. Berlitz yöntemi: Avrupa dil ölçeğinde, bugün de bu yöntem uygulanmaktadır. Anlama-dinleme, anlama-okuma, konuşma, yazma becerisi temel hedeftir. Maksat, dil öğrenen adayda bu temel becerileri geliştirmektir.
- d. İşit-konuş yöntemi: İşit-konuş tekniğinde sadece sesli eğitime önem verilir. Bazı öğrenciler yazı görmeyince zorluk çekmekte, başarılı olamamaktadır.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Amerikan Ordusu'nda uygulanmış ve başarı sağlanınca, bu yöntem okullarda denenmiştir. Anadili eğitimini esas alan, tekrarlara,

taklit ve alışkanlıklara dayanmaktadır.

- e. Görüntüyle (Visual) Öğrenme: Öğrenme aracı olarak film ve resimler kullanılmaktadır. Günümüzde, video, CD, CD-rom gibi araçlar görüntüye hareket getirmektedir. Bu araçlarla öğrenciler, öğrendiklerini tekrarlayabilir, çoğaltabilir. Bugün kapalı devre televizyon yayınları da kullanılmaktadır.
- f. Bilişsel yöntem: Bu yöntem, yapısal dilbilimi esas alır. Dil bilgisini öğrenemeyen bir öğrenci başarılı olamaz ilkesine dayanır. Öğrenmede anlam önemlidir. Ezberden ziyade dilin sistemini bilmek gerekir.
- g. Uykuda öğrenme: Amerika'da gündeme getirilmiş, bu konu ile ilgili birçok çalışmalar yapılmasına rağmen sağlıklı veriler elde edilememiştir. Uykunun ilk aşamasında öğrencilere sunulan ders materyali uyandıklarında, bunları hatırlama veya öğrenme yeteneklerini artırmaktadır. Gene de sırf uyku sırasında herhangi bir konunun öğrenilebildiği ispatlanamamıştır(Türkkan,1997:241). Bu yöntemlere yeni ilaveler yapılabilir. Asıl amaç sıralanan bu yöntemlerin yararlı olan yönlerini alarak, pluralist bir bakış açısı geliştirmektir. Günümüzde, tek bir metoda dayalı dil öğretim anlayışı yavaş yavaş terk edilmektedir.

İyi bir dil öğretmeni

Teknolojik gelişmelere paralel, dil öğretiminde yeni araçlar kullanılsa da öğrenci merkezli bir sistemde, öğretmenden beklenenler daha da çoğalmıştır. Öğretmen, öğrencilerini anlayan, onları psikolojik bakımdan doğru değerlendiren, sosyal olay ve olguları sağlıklı analiz edebilen özelliklere sahip olmalıdır. Çağın öğrencisi, daha bilinçli ve duyarlı olarak hareket etmektedir. Bu bakımdan öğretmen, birçok beceriye sahip olmak mecburiyetindedir. Pedagojik bakımdan öğretmenin oynayacağı pek çok rol vardır. Kısaca öğretmenin oynayacağı rolleri ve etkinlikleri sıralamaya çalışalım:

*Öğretmen, öğrencilere arkadaşça yaklaşır,

*Öğrencilere isimleriyle seslenir,

*Öğretmen, öğrenciye özgüven verir,

*Öğretmen, ders anlatırken öğrencilerin gözlerine bakar,

*Öğretmen, dersin başlangıcında önceki dersin konusunu kısaca tekrar eder,

*Öğretmen, zayıf öğrencileri dışlamaz, herkesin derse katılımını sağlar,

*Ödev verir, ödevleri kontrol eder,

*Öğretmen, sesini iyi derecede kullanır,

*Öğretmen, öğrencileri yazı yazmaya teşvik eder,

*Öğretmen, tahtayı çok iyi kullanır,

*Öğretmen, derste şakalar yapar, öğrencilerin fikirlerini sorar,

*Öğretmen, uyarıcı konuşmalar yapar, grup çalışmasına önem verir,

*Öğretmen, sosyal aktiviteleri destekler, öğrencilere rehberlik eder,

*Öğretmen, teneffüste öğrencilerle konuşur ya da sınıfta özel günler düzenler,

*Öğretmen zamanı iyi kullanır, öğrencilere sorumluluk verir,

*Mesleki konularda kendini geliştirir, yeni yayınları takip eder, konferanslara katılır, (Prodromou:37/47). Öğretmenle ilgili pek çok madde daha ilâve edilebilir. Aslında öğretmen derse ruh verendir, kısacası öğretimin lokomotifidir.

Avrupa'da dil portföyü ve dil öğrenimi

İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa'da siyasî, sosyal ve ekonomik gelişmelerin olumlu yönde gelişmesi, dil öğrenimine önemli katkılar sağladı. Artık Avrupa'da dil öğrenme işi sadece okulda olmuyor. Avrupa Birliği içinde sınırların kaldırılması, hareket serbestliği sağlanması, birden fazla dilin öğrenilmesine zemin hazırlamıştır. Ufak tefek ayrılıklar olsa da *Avrupa entegre dil politikası* oluşmuştur.

Avrupa Konseyi'nin himayesi altında 1989 yılında *Avrupa Vatandaşlığı Dil Öğrenimi* uygulamaya kondu. Uygulamaya konan bu projede iki ölçüt geliştirildi. *Avrupa dil portföyü ve Avrupa dil ölçeği*. Avrupa Konseyi'nce geliştirilen başka bir teknik de *Avrupa diller pasaportudur*. Avrupa dil portföyü; içinde yalnızca resmi diplomaları değil, aynı zamanda çok dilli ev ortamında büyüyen bir öğrencinin edindiği dil ile ilgili diğer tecrübe ve becerilerin bilgilerini bulunduran bir toplu belgedir. (Broeder,2001:1)*Avrupa dil ölçeği* ise beş dil becerisi esasına dayanmaktadır.

- anlama:dinleme,
- anlama:okuma,
- konuşma:(sözlü anlatım) konuşarak karşılıklı iletişim,
- konuşma:konuşabilme becerisi ve üretimi,
- yazma

Avrupa dil becerisi ölçeği ile „Avrupa Konseyi üye devletleri arasında dil becerilerinin birbirleriyle karşılaştırılması için bir ölçü tekniği oluşmuştur. *Avrupa referans modeli* yalnızca dil bilgisinin nasıl edinildiği, öğretildiği ve iyi öğrenildiği anlamına gelmemektedir. Önemli bir amaç da, dil kullanıcının, dili kullanmada bilinçli olmasını ve dili yansıtma becerisini geliştirmektir (Trim,1999:8/9). Avrupa Konseyince geliştirilen 1998-2001 yılları arasında 15'ten fazla Avrupa ülkesinde, her ülkeye has özellik taşıyan dil portföyü üzerinde çalışıldı. Avrupa ülkelerinin her birinin çalışmaları, kaydedilen deneyim ve gelişmeler hakkında her yıl özet bilgiler veriyor. Bir dil portföyü, dil kullanıcının edindiği değişik dil kullanım becerilerini belgelediği bir diller pasaportudur. Bir dil portföyü üç bölümden oluşmaktadır:

I. Dil özgeçmişi: Dil özgeçmişi bölümünde, dil kullanıcısı öğrendiği diller konusunda özgeçmişini bildirir. Bu özgeçmiş, okulda ve okul dışında öğrendiği diller ve sınav dökümanları ile birlikte resmi diplomalarından oluşan bir belgeler toplamıdır.

II. Günlük kayıt defteri: Dil kullanıcının belirli bir dil alanında kendisini nasıl yetiştirdiğini, bu dile hangi ölçüde egemen olduğunu cevaplayan sorulardan oluşan bir defterdir.

III. Dosya: Dil kullanıcının öğrenimi sırasında yapmış olduğu çalışmaları içerir. Bunlar, staj yaparken hazırlamış olduğu rapor ve çalışmaları, öğrenci değişimine gitmişse yaptığı çalışmaları, belirli bir dilde katıldığı proje çalışmalarının belgelenmiş dökümünden oluşan bir belgeler topluluğudur.

Eğitim süresinde, öğrencinin bir okuldan başka okula geçişi sırasında dil portföyü önem arz eder. Böylece öğrencinin yeni girdiği okul, onun diller konusunda ne gibi çalışmalar yaptığı ve hangi dil becerilerini, ne ölçüde edindiği konusunda bilgi sahibi olur. Dil portföyünün ilginç bir yönü de, dil kullanıcının yalnızca okulda ne öğrendiği konusunda bilgi vermez. Dil portföyü ile, öğrencilerin okul dışında da hangi etkinliklere katıldığı, ne gibi girişimlerde buldukları ve buralarda neler öğrendikleri belgelenebilirler. Dil portföyü, daha sonraki yaşlarda öğrencinin okuldan iş ortamına geçişi sırasında bilinen resmi diplomaların yanında ayrıca bir belge olarak kullanılabilir. Bunların yanında iş ilânlarına cevap verme sırasında da dil portföyü sorulabilir (Broeder, 2001:4).

Türkçenin yabancılara öğretimi

Türkiye'nin 1980 yılından itibaren dışa açılması ile birlikte değişen dünya şartları içinde Türk dilinin yabancılara öğretilmesi zaruri bir ihtiyaç haline gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Soğuk Savaşın sona ermesi sonucu, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri başta olmak üzere, diğer Akraha Topluluklarla kültürel işbirliği çalışmaları başlatıldı.

Türk Cumhuriyetlerinden 1993 yılından itibaren “*Büyük Öğrenci Projesi*” olarak bilinen bir çalışma başlatılarak Türkiye’de on bin öğrencinin yüksek öğrenim görmesi plânlanmış, ilk yıl yedi bin civarında öğrenci getirilmiştir. Türkiye’nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraha Toplulukları için geleceğe dönük en ciddi teşebbüsü olarak adlandırılabilir olan bu proje çerçevesinde şimdiye kadar 21857 burs kullandırılmış ne yazık ki bunlardan bir kısmı başarısız olmuş ve ülkelerine geri dönmüştür (Özkan,2004:423/424). Türkiye, son yıllarda pek çok ekonomik kriz yaşamasına rağmen, *Büyük Öğrenci Projesini* büyük bir hassasiyetle yürütmeye devam etmiştir.

Türk dilinin yabancılara öğretilmesinin ayrı bir uzmanlık gerektirdiği zamanla anlaşıldı ve yeni bir yapılanmaya gidilerek TÖMER’ler kuruldu. Önce Ankara Üniversitesi TÖMER (1984),daha sonra Gazi Üniversitesi TÖMER (1994), Bolu İzzet Baysal Üniversitesi ve Ege Üniversitesine bağlı TÖMER’ler faaliyete geçirildi. Üniversitelerimiz yeni dil merkezleri açmaya devam ediyorlar.

TÖMER’lerin görev alanları şu şekilde özetlenebilir.

* Türkiye’de yüksek öğrenim yapmak için Türk Cumhuriyetleri ile Akraha Topluluklardan gelen öğrencilerle Türkiye Türkçesi öğrenmek isteyen yabancılara Türkçe öğretmek,

* Türkiye Türkçesinden başka diğer Türk lehçelerinin öğretimini gerçekleştirmek ve bu lehçelerle ilgili araştırma ve incelemeler yapmak,

*Yurt dışında ve içinde Türkçe öğretmek, Türk kültürünü tanıtmak amacıyla faaliyet göstermek,

*Devletimizin yaptığı ikili anlaşmalar çerçevesinde ilgili bakanlıklarla iş birliği yaparak eğitim, öğretim,araştırma, uygulama ve yayın faaliyetinde bulunmak,

*İçte ve dışta Türkçeyi öğretmek için görevlendirilen öğretim elemanlarına yönelik yetiştirme programları hazırlamak ve hayata geçirmek,

*İlgi sahasında faaliyet gösteren diğer kurumlarla da iş birliği yaparak ana dili öğretiminin metotlarını geliştirme yolunda çalışmalar yapmak,

*Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına yönelik kısa süreli kurslar düzenlemek.

Yabancı dil öğretiminde eğitim materyali olarak en önemlisi kitaplardır. Kitap yazımı ayrı uzmanlık ve teknik gerektirmektedir. Kitap, dil öğreniminin anahtarıdır. Uzun yıllar, yabancılara Türkçeyi öğretecek kitap sıkıntısı çekilmiştir. Yabancılar için yazılan kitapların büyük bir kısmı da dil bilgisi kurallarının öğretildiği kitaplardır.

Gazi Üniv. TÖMER 1997 yılında itibaren Türkçenin öğretimi ile ilgili yurt içi ve yurt dışı yayınları gözden geçirerek, alt yapı çalışmalarını tamamlamış ve kitap yazımına başlamıştır. “ C, B ve A ”(hiç bilmeyenler için C, orta düzeyde Türkçe bilenler için B, ileri düzey Türkçe bilenler için A) kurlarını içeren kitaplar yazılmıştır. Gazi Üniv. TÖMER’in kitap yazımında ortaya koyduğu ölçüt, yabancı öğrenciye daha önce ders vermiş olmak, bu konuda tecrübe sahibi olmak, üniversitelerin Türk dili veya Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinden mezun olmak; ayrıca yazılan metinlerin telif olması, bu metinlerin en az üç yıl süreyle okutulup denendikten sonra basımının yapılmasıdır. Gazi Üniv.TÖMER’de ders kitapları, bu ilkeler doğrultusunda ekip ruhu ile yazılmıştır.

Bugün *Avrupa Dil Pasaportu* verebilecek düzeye gelen Gazi Üniv. TÖMER’de *Avrupa dil portföyü* ve *Avrupa dil ölçęęi* doğrusunda şu dersler okutulmaktadır:

- Okuma-okuma dinleme
- Yazılı anlatım
- Sözlü anlatım
- Türk dilbilgisi

Sonuç

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, insanlığın büyük trajediler yaşamasına neden oldu. Haritalar değişti, pek çok yeni devletler kuruldu. Soğuk Savaşın sona ermesiyle Sovyet İmparatorluğu dağıldı. Türk Cumhuriyetleri bağımsızlıklarını elde ettiler. Bütün dünyada ulus bilinci yaygınlaştı. Uluslar arası ilişkiler siyasi,sosyal ve ekonomik alanda yeni boyutlar kazandı. Dünyada aynı değerleri paylaşan ülkeler arasında, kültürel entegrasyon çalışmaları hızlandı. Kültürel entegrasyonun en önemli vasıtalarından dil öğrenimi daha cazip hâle geldi. Türkiye de, beklenmedik bir şekilde kendini bu gelişmenin içinde buldu.

Bugün bir Avrupa ve Rusya tarihi, Orta Doğu ve Asya tarihi, Türk dili bilinmeden yazılamaz. Bu bir iddia değil, tarihi bir hakikattir. Bu amaçladır ki, üniversitelerin uluslar arası ilişkiler bölümünde okuyan tarih ve kültürle ilgilenen pek çok araştırmacı, Türkçe öğrenmenin gerekliliğini kavramışlardır. Son yıllarda Türk Üniversiteleri, ikili kültürel anlaşmalar çerçevesinde öğrenci ve öğretim elemanı değişimi projesini uygulamaya başlamışlardır. Ayrıca T.C. Başbakanlık Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA), yurt dışında yirmi üç üniversite ile Türkoloji bölümlerinin geliştirilmesi hususunda işbirliği yapmaktadır. Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne katılım programı kapsamında, üniversitelerimizin büyük çoğunluğu “Erasmus”öğrenci ve öğretim üyeleri değişim projesine dahil edilmiştir. Bütün bu değişimlerde, küreselleşmenin de önemli rolü vardır.

Türkçe, dünyada ilgi duyulan bir dil haline gelmiştir. Türkçe öğrenimini daha cazip hale getirmek için devlet kurumları arasında bürokrasiyi azaltmak gerekiyor. *Büyük Öğrenci Projesi* kapsamında Türkiye’ye getirilen öğrenciler için merkezî sınav sistemi yaygınlaştırılmalıdır. Gerek bizim öğrencilerimizin, gerekse yurt dışından getirilen öğrencilerin barınma, burs ve ulaşım gibi problemleri henüz tam anlamıyla çözümlenmiş değildir. Bu konuda yeni bir yapılanma gerekmektedir. Türkçenin yabancılara öğretilmesi meselesine, bir devlet politikası olarak bakmak gerekiyor.

TÖMER’ler Türkiye’nin bir vitrini konumundalar. Yabancı öğrenciler, Türk insanı ve Türk kültürü ile ilgili ilk izlenimleri buradan ediniyorlar. Olay sadece Türkçe öğretmekle bitmiyor. Yabancı öğrencide doğru ve sağlıklı, ön yargılardan arınmış bir Türkiye imajı yaratmak gerekiyor. Türk Üniversitelerinde öğrenim görmek isteyen yabancı öğrenciler için TÖMER, sadece bir dil öğretim merkezi değil, aynı zamanda bir oryantasyon merkezidir.

Bilimin baş döndürücü bir hızla ilerlediği bir çağda, yenilik getirmenin süratli bir şekilde gerçekteşmesi gerekmektedir. Bu durumda yenilikler, zamanla ve giderek denenip değerlendirilemeden birbiri peşi sıra gelebilirler. Bu sebeple,yanlış hesaplardan ve isabetsiz uygulamalardan kaçınmanın önemini ve bu gibi faaliyetlerin büyük sorumluluk isteyeceğini bir an bile unutmamak gerekir. Böyle bir sorumluluk ise, iyi bir uzmanlık bilgisinin yanı sıra, geniş ve yüksek düzeyde bir düşünce tabanı üzerine oturtulabildiği ölçüde anlam kazanabilir. (Sayılı,1994: 370/371)

Türk toplumunun gelişmiş ülkeler seviyesinde atılım yapabilmesi için eğitim öğretimin yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Bugün ülkemizde Türkçeyi iyi

öğretmemenin sıkıntılarını yaşıyoruz. Bu durumdan bir an önce kurtulmamız gerekiyor. *Marifet iltifata bağlıdır* sözü uyarınca başarılı olan kurumları desteklemeliyiz.

KAYNAKÇA VE DİPNOTLAR

- AKTAŞ, Tahsin (1996) , *Çeviri İşlemine Genel Bir Bakış*, Ankara, 17
- BRODER, Peter (2001) , *Avrupa'da Dil Öğrenimi, Avrupa Dil Portföyünün Biçim ve İşlevi*, 1-4, (Hacettepe Ün. Avrupa'da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sempozyumu 25 Ekim 2001)
- DİLÂÇAR, Agop (1978) , *Ana Dili İlkeleri ve Türkiye Dışındaki Başlıca Uygulamaları*, Ankara, 20
- KÜLEBİ, Cahit (1994) , *Ana Dili ve Yazın Öğretimi*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 20
- ÖZKAN, İsa (2004) , *Cumhuriyetin Sekseninci Yılında Türkiye*, Türk Ocakları Genel Merkezi – Ankara Ticaret Odası , Ankara, 423-424
- PRODRÖMOU, Luke (1995) , *Dil Dergisi* (Çeviren : Cihan Gülten ,Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi), 35-37
- SAYILI, Aydın (1994) , *Bilim ve Kültür Dili Olarak Türkçe* , Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 370-371
- TEKİN, Halil (1980) , *Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi* , Mars Matbaası, Ankara, 12
- TRİM, J. (1999) , *Modern Languages*, Strasburg, 8-9
- TÜRKKAN, Reha Oğuz (1997) , *Kolay ve İyi Öğrenme Teknikleri* , Alfa Yayınları, İstanbul, 227-229
- YALÇIN, Alemdar (2002) , *Türkçe Öğrenim Yöntemleri*, Akçağ Yayınları ,17-23

Sefa Yüce is an Turkish Language Instructor at TÖMER at Gazi University in Ankara. He has been teaching Turkish to both native speakers and non-native speakers of Turkish for a long time. He has articles on language and linguistics and has presented papers in conferences on language studies.